

Analysis of students' perception of school principal in primary and secondary schools through pictures

Önder Varol¹; Taner Atmaca²

¹ Ministry of National Education, Düzce, Türkiye, ORCID: [0009-0005-5567-3602](https://orcid.org/0009-0005-5567-3602)

² Düzce University, Düzce, Türkiye, ORCID: [0000-0001-9157-3100](https://orcid.org/0000-0001-9157-3100)

ARTICLE INFO

Article Type: Research Article
Received: 11.05.2024
Accepted: 19.06.2024
Publication: 30.06.2024
Month/ year: 06/2024
Citation: Varol, Ö. & Atmaca, T. (2024). Analysis of students' perception of school principal in primary and secondary schools through pictures. *International Journal of Düzce Educational Sciences*, 2(1), 11-34.

ABSTRACT

One of the issues that needs to be researched and analyzed is how school principals, who are of great importance to schools, are seen through the eyes of students. In this study, students' perceptions of principals in primary and secondary schools were analyzed through pictures. The phenomenological design method, one of the qualitative research methods, was used in the research. The study group of the research consists of students studying in public and private primary schools (2nd, 3rd and 4th grades) and secondary schools in Düzce Central and Çilimli districts. A convenient (simple) sampling technique was used to form the study group. A total of 12 different schools (2 private and 10 public) were identified as the study area and a total of 724 students in these schools were included in the study group. The research data were analyzed using the content analysis technique. These themes are 'Social Principal', 'Hardworking Principal', 'Democratic and Fair Principal', 'Authoritarian and Oppressive Principal', 'Protective Principal' and 'Principal with Physical Characteristics in the Forefront'. The pictures drawn by the students were transferred to MAXQDA 26 software, where codes were created according to the characteristics attributed to the figure of the 'principal', and from there themes were identified. According to the results of the analyses, while the majority of primary school students perceived the headteacher as a 'social leader', the fact that secondary school students generally perceived the headteacher as an 'authoritarian and oppressive leader' clearly shows the differences in experience and perception between the different levels of education. An expert drawing teacher and artificial intelligence applications (ChatGPT-4) were also used to analyze the data.

Keywords: School principal, perception, metaphor, image, picture.

İlkokul ve ortaokullarda öğrencilerin okul müdürü algısının resimler üzerinden analizi

ÖZET

Okullar için büyük öneme sahip okul müdürlerinin öğrenciler gözünden nasıl görüldüğü araştırılması ve analiz edilmesi gereken konular arasında yer almaktadır. Bu çalışmada ilkokul ve ortaokullardaki öğrencilerin okul müdürü algısının resimler üzerinden analizi incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Düzce Merkez

ve Çilimli ilçelerinde resmî ve özel ilkokul (2, 3 ve 4. Sınıflar) ile ortaokullarda eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken uygun (kolay) örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Toplamda 12 farklı okul (2'si özel, 10'u devlet) çalışma sahası olarak belirlenmiştir ve bu okullar içinde ise toplamda 724 öğrenci çalışma grubunun içine katılmıştır. Araştırma verileri içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Bu temalar "Sosyal Müdür", "Çalışkan Müdür", "Demokratik ve Adil Müdür", "Otoriter ve Baskıcı Müdür", "Koruyucu Müdür" ve "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" şeklindedir. Öğrenciler tarafından çizilen resimler MAXQDA 26 yazılımına aktarılmış ve burada "okul müdürü" figürüne atfedilen özelliklere göre kodlar oluşturulmuş ve oradan da temalara ulaşılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; İlkokul öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu müdürleri daha çok "Sosyal Müdür" olarak algılamakta, ortaokul öğrencilerinin genellikle "Otoriter ve Baskıcı Müdür" algısına sahip olmaları, okul kademeleri arasındaki deneyim ve algı farklılıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Verilerin analizinde ayrıca uzman bir resim öğretmeninden ve yapay zekâ uygulamalarından (ChatGPT-4) destek alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul müdürü, algı, metafor, imge, resim.

Giriş

Eğitim örgütlerinde liderlik, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. İlkokul ve ortaokul dönemleri, öğrencilerin eğitim hayatlarındaki en kritik evrelerden biri olarak kabul edilir. Bu dönemde, okul müdürlerinin öğrenciler üzerindeki etkileri, onların eğitim kurumlarına olan bakış açılarını, motivasyonlarını ve başarılarını şekillendirebilir (Yıldırım & Uğur, 2011). Bu bağlamda, okul müdürlerinin liderlik stilleri, karar verme süreçlerine öğrenci katılımı, iletişim becerileri ve öğrencilere yönelik tutumları gibi faktörler, okulun öğrenme ortamını ve dolayısıyla öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini doğrudan etkileyebilir (Karabağ-Köse & Güçlü, 2017). Müdürlerin öğrencilerle olan etkileşimleri, öğrenci motivasyonunu artırabilir, okula aidiyet duygusunu güçlendirebilir ve öğrenme ortamlarını daha pozitif hale getirebilir (Sürücü & Ünal, 2018). Bu etkileşimler, öğrencilerin eğitime karşı tutumlarında ve okulda geçirdikleri zamanın kalitesinde belirleyici olabilir.

Öğrencilerin eğitim süreçlerinde yaşadıkları dönüşümler ve gelişimler üzerinde okul müdürlerinin oynadığı rolün önemi günümüzde gittikçe daha da belirginleşmektedir (Balyer, 2013). Okul müdürlerinin liderlik stilleri ve yaklaşımları, eğitim sisteminin genel amaçları ve yasal çerçeveleriyle uyumlu olmalıdır. Liderlik, yalnızca yönetsel işlerin ötesinde, eğitim-öğretim kurumlarının kalitesini ve öğrenci başarısını doğrudan etkileyen kritik bir faktördür (Hıraoğlu & Hıraoğlu, 2023). Okul müdürlerinin vizyonu ve stratejik yönlendirmeleri, eğitim kurumlarının misyonunu güçlendirir ve öğrenci odaklı bir öğrenme ortamının oluşturulmasında temel bir role sahiptir (Aktaş ve Özgenel, 2020). Bu nedenle, okul müdürlerinin liderlik rolleri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Millî Eğitim Temel Kanunu gibi yasal belgelerle belirlenen eğitim hedeflerine ulaşmada hayati bir öneme sahiptir. Bu hedefler doğrultusunda hareket eden okul müdürleri hem akademik hem de sosyal gelişim için gerekli olan pozitif ve destekleyici öğrenme ortamlarını sağlayarak, öğrencilerin eğitimdeki başarılarına katkıda bulunur.

Eğitim sistemleri içinde belirlenen hedeflere ulaşılmasında, okul müdürlerinin rolü merkezi bir öneme sahiptir (Tofur & Yıldırım, 2021). Onlar, yasal çerçeveler ve eğitim ilkeleri doğrultusunda, okullarını yönlendirme ve şekillendirme sorumluluğu taşırlar. Bu sorumluluk, öğrencilerin yetiştirilmesinde ve geliştirilmesinde kilit bir rol oynar, çünkü müdürlerin liderliği ve vizyonu, eğitim kurumlarının öğretim ve öğrenme pratiklerini doğrudan etkiler (Taşçı, 2022). Bu şekilde, okul müdürleri, öğrenci başarısını artırma, motivasyonu güçlendirme ve yenilikçi eğitim yöntemlerini benimseme konusunda önemli bir güç merkezi haline gelirler. Okul müdürü, öğrenciler için lider konumdadır ve öğrencilerin eğitim hayatı boyunca önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim örgütlerini geliştiren, değiştiren ve eğitim yenilikleri için gerekli koşulu sağlayan kişiler okul müdürleridir (Çelikten, 2004; Fullan 2002). Okul müdürünün liderlik rolü aynı zamanda öğrencilerin motivasyonunu ve başarısını etkilemektedir (Aslan & Arastaman, 2024).

Öğrencileri eğitim hayatı boyunca karşılaştıkları zorluklarda destekleyen, onların gelişimini takip eden ve motivasyonunu artıran kişilerin başında okul müdürleri gelmektedir (Ünsal ve Görücü, 2023). Bu sebeple öğrencilerin okul müdürüne dair algıları, okulun genel atmosferi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu algı ve düşüncelerin ortaya çıkması okul müdürlerinin yönetim şekilleri ve öz kişilik özelliklerini meydana çıkarma, okul müdürü ile öğrenciler arasında karşılıklı etkinin yönü ve niteliğini ortaya çıkarma ve en önemlisi ise eğitim faaliyetlerinin niteliğini direk etkilemektedir (Cerit, 2008; Yalçın & Erginer, 2012). Eğitim örgütlerindeki öğrenci davranışlarını sadece nesnel açıdan ele almak, kurumun ve öğrencilerin öznel yargılarını göz ardı etmek, kurumu ve orada olup bitenleri anlamak ve açıklamak için yeterli değildir (Şişman & Taşdemir, 2008). Değişen ve gelişen günümüz şartlarında eğitim-öğretim kurumu içerisinde öğrencilerin okula ve okul müdürüne karşı algılarını tespit etmek eğitim-öğretim kurumu açısından büyük önem arz etmektedir.

Öğrencilerin okul müdürü algısı, onların okula olan bağlılıklarını ve motivasyonlarını önemli ölçüde etkileyebilir (Kazak & Yaylalı, 2023). Bir okul müdürünün liderlik becerileri, iletişim yetenekleri ve öğrencilerle olan ilişkisi, öğrencilerin okula olan tutumlarını derinden etkileyebilir (Özgenel & Nair, 2020). Bu sebeple, öğrencilerin okul müdürlerine yönelik algıları, okul ortamının kalitesini ve öğrencilerin eğitim deneyimlerini etkileyen kritik bir faktördür. Öğrencilerin okul müdürleri hakkındaki görüşleri, müdürlerin liderlik becerileri, iletişim yetenekleri, adalet duygusu ve öğrencilerle olan ilişkileri hakkında önemli bilgiler sunabilir. Bu türden bilgiler, okulların öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsemesine ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun politikalar ve uygulamalar geliştirmesine rehberlik edebilir. Eğer öğrenciler okul müdürünü pozitif ve etkili bir lider olarak görürlerse, okula daha mutlu ve motive olmuş bir şekilde katılabilirler (Aktaş & Özgenel, 2020). Öte yandan, olumsuz bir algı ise okul disiplin sorunları ve diğer olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilebilir.

Öğrenciler, okul müdürlerinin eğitim sürecine aktif bir şekilde katıldığını ve öğrencilere yönelik ilgi gösterdiğini gözlemlediklerinde olumlu bir bakış açısı geliştirebilirler (Balyer, 2013). Öğrenciler, okul müdürlerinin öğrencilerin sorunlarını dinlediğini, öneri ve taleplerini değerlendirdiğini gördüklerinde daha motive ve güvende hissederler (Özdemir vd., 2014). Bununla birlikte, bazı öğrenciler okul müdürlerini sadece disiplin ve ceza veren biri olarak algılayabilir (Yalçın & Erginer, 2012). Bu öğrenciler, okul kurallarını ihlal etmek veya davranış problemleri yaşamak zorunda oldukları durumlarda, okul müdürünün cezalandırıcı bir rol oynadığını düşünebilirler. Bu durumda, öğrencilerin okul müdürlerine olan bakış açısı negatif bir hal alabilir ve öğrenciler arasında güvensizlik hissi oluşabilir.

Öğrencilerin okul müdürlerine bakış açısını belirlemek için kullanılan metodolojilerde, liderlik becerileri ve iletişim yeteneklerinin yanı sıra metaforların rolü de göz önünde bulundurulmalıdır. Metafor, Eski Yunancada "phérō" sözcüğünden türetilmiştir ve bir kavramı veya olguyu, ondan daha fazlasını ima etmek veya taşımak anlamına gelmektedir (Demir ve Karakaş-Yıldırım, 2019). Aynı zamanda; Türkçede "ödünç alma-istiare" "meczaz" anlamlarına gelen metafor terimsel olarak "bir yerden başka bir yere götürmek" anlamında kullanılmaktadır (Ayverdi, 2005; Teoman, 2003). Metafor; bir konuyu başka bir bakış açısıyla ele almaya izin veren zihindeki bilgiler arasında bağ kurma sürecidir (Eraslan, 2011). Metaforlar gelişen ve değişen dünyada karmaşık kavram ve terimlerin öğretilmesinde, soyut kavramların somutlaştırılmasında ve görselleştirilmesinde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir (Güveli vd., 2011; Şeyihoğlu & Gençer, 2011; Saban, 2004). Okul müdürlerini betimlemek için yapılan resimler, öğrencilerin zihinsel dünyasını yansıtabilir ve onların okula ve yönetimine ilişkin düşüncelerini açığa çıkarabilir. Örneğin, bir öğrenci okul müdürünü bir kaptan gibi tasvir ederek, okulun bir gemi gibi yönetildiğini ima edebilir. Başka bir öğrenci ise okul müdürünü bir büyücüye benzeterek, onun okulun sihirli bir şekilde düzenlendiğini düşünebilir. Bu metaforlar, öğrencilerin okul müdürlerine ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine ve yönetim anlayışlarını yansıtmalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, resimler üzerinden yapılan metaforik betimlemeler, öğrencilerin okul müdürleri hakkındaki algılarını anlamak ve değerlendirmek için önemli bir araç olabilir. Ayrıca, bu tür çalışmalar, eğitimcilerin

öğrencilerle daha derinlemesine iletişim kurmalarına ve okul yönetimine ilişkin politikaları geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Resim yapma çocuğun renkleri, biçimleri ve çizgileri seçip düzenlemesini gerektiren; fikir, duygu, olay ya da gözlemleri iletilebilmesi için pek çok bileşeni bir araya getiren bir süreçtir (Malchiodi, 2005). “Öğrencilerin çizimleri, göründüklerinden çok daha fazla şeyler ifade edebilir; gelişim, beceri ve düşünüş biçimleri ile ipucu verebilir” (Yavuzer, 1997, s. 11). Çizimler çocuklarla olan iletişimde ve çocukların karşılaştıkları güçlükleri aşmada büyük bireylere yardımcı olurlar (Artur, 2002). Öğrencilerin çizimleri her zaman eğitimciler, sanat tarihçileri ve psikologlar tarafından ilgi çekmiştir. Çizimler, öğrencilerin dünyaya dair olgunlaşmamış kavramları, zihinsel haritaları veya birebir kopyaları olarak görülür. Çizimlerin öğrencileri duygusal yönlerini yansıttıklarını ifade edebiliriz. Çizimin yazılı ve sözlü dil becerisinde zorluk çeken öğrenciler içinde görsel düşünceyi sözlü anlatımı dönüştürmede kullanılabilir. Eğitimde de sıklıkla kullanılmaktadır.

Eğitim araştırmalarında çizimlerin veri toplama ve analiz yöntemi olarak kullanılması diğer yöntemlere göre az da olsa son zamanlarda bu çalışmalar artmaya başlamıştır. Araştırmalar incelendiğinde çocuk resimlerinin en fazla bilim insanı imajının ortaya çıkarılması için kullanıldığını göstermektedir (Türkmen, 2008). Ayrıca öğrencilerin; fen ve fen dersi öğretmeni algıları (Toklu, 2008), insan ve aileye ilişkin algıları (Güven, 2009), matematik bilen/bilmeyen ve seven/sevmeyen öğrenci imajı (Ünal, 2003) gibi çalışmalar öğrenciler için yapılan konulardan bazılarıdır. Bu araştırmanın temel amacı, ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin okul müdürlerine ilişkin algılarını çizilen görseller üzerinden incelemektir. Bu çizimler, öğrencilerin okul müdürlerine dair duygu, düşünce ve algılarını somut bir şekilde ifade etmelerine olanak tanıyabilir. Çalışmanın odak noktasını, öğrencilerin çizimlerdeki metaforların ve sembollerin analiz edilmesi yoluyla okul müdürlerine ilişkin derinlemesine içgörüler elde etmek oluşturmaktadır. Araştırmanın alt amacı ise aşağıda verilmiştir:

- İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin algılarında “okul müdürü” tipi algısı okul türlerine, kademeye ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre nasıl çeşitlenmektedir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modelinden, evren ve örneklemden, veri toplama araçlarından, verilerin toplanması ve analizinden söz edilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin okul müdürlerine ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amaçlandığından nitel araştırma modelleri içinde yer alan olgubilim deseni, nitel araştırma yöntemlerinden biridir. Bu desen, bireylerin deneyimlerini, yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarını incelemek; olanlar ile bireylerin bunları nasıl anladıkları arasındaki ilişkileri ortaya koymak; onların belirli bir olgunun özünü nasıl deneyimlediğini keşfetmek ve bireyler arasındaki ortak noktaları incelemek isteyen araştırmacılar için en uygun nitel araştırma desendir (Yıldırım <https://doi.org/Şimşek, 2018>). Bu araştırmada olgubilim deseninin tercih edilmesinin nedeni, öğrencilerin okul müdürlerine dair algılarının ve okul müdürleriyle olan etkileşimlerinin deneyimlerine nasıl yansıdığını belirlemektir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Düzce merkez ve Gölyaka ilçelerinde resmî ve özel ilkökul (2, 3 ve 4. Sınıflar) ile ortaokullarda eğitim alan ve Tablo 1’de sunulan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken uygun (kolay) örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Toplamda 12 farklı okul (2’si özel, 10’u devlet) çalışma sahası olarak belirlenmiştir ve bu okullar içinde ise toplamda 724 öğrenci çalışma

grubunun içine katılmıştır. Nihayetinde 724 öğrenci bu araştırmanın çalışma grubunu meydana getirmektedir. Çalışma grubuna ait betimsel veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Betimsel Veriler

Kod	Tür	Kademe	Resim Çizdirilen Öğrenci Sayısı
Okul 1	Devlet	İlkokul (2-3-4)	60
Okul 2	Devlet	Ortaokul (5-6-7-8)	81
Okul 3	Devlet	İlkokul (2-3-4)	60
Okul 4	Devlet	İlkokul (2-3-4)	34
Okul 5	Devlet	Ortaokul (5-6-7-8)	40
Okul 6	Özel	İlkokul (2-3-4)	48
Okul 7	Devlet	Ortaokul (5-6-7-8)	80
Okul 8	Devlet	Ortaokul (5-6-7-8)	65
Okul 9	Özel	Ortaokul (5-6-7-8)	68
Okul 10	Devlet	Ortaokul (5-6-7-8)	57
Okul 11	Devlet	Ortaokul (5-6-7-8)	84
Okul 12	Devlet	İlkokul (2-3-4)	47
Toplam			724

Araştırmanın çalışma grubu Düzce ilindeki farklı ilkokul ve ortaokullardan seçilen öğrencilerden 724 öğrenciye (243'ü ilkokul, 481'i ortaokul) resim çizdirilmiştir. Öğrencilerin seçilmesinde okul büyüklüğü, okulun bulunduğu yerleşim yeri, okulun bulunduğu çevrenin gelişmişlik düzeyi, devlet okulu-özel okul türü, sınıf düzeyi ve cinsiyet faktörleri dikkate alınacak ve bu bağlamda maksimum çeşitlilik örnekleme uygun bir grup oluşturulmuştur. Resimleri seçilen öğrencilere ait demografik bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Örnek Resim Olarak Alınan Görselleri Çizen Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler

Öğrenci	Cinsiyet	Kademe	Sınıf	Tür
Öğrenci 1	Erkek	İlkokul	3	Devlet
Öğrenci 2	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 3	Kız	İlkokul	2	Devlet
Öğrenci 4	Erkek	İlkokul	2	Devlet
Öğrenci 5	Kız	İlkokul	4	Devlet
Öğrenci 6	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 7	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 8	Erkek	Ortaokul	6	Devlet
Öğrenci 9	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 10	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 11	Kız	İlkokul	4	Devlet
Öğrenci 12	Kız	Ortaokul	6	Devlet
Öğrenci 13	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 14	Erkek	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 15	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 16	Erkek	Ortaokul	6	Devlet
Öğrenci 17	Kız	İlkokul	4	Devlet
Öğrenci 18	Kız	İlkokul	2	Devlet
Öğrenci 19	Kız	Ortaokul	5	Devlet

Öğrenci 20	Erkek	Ortaokul	5	Devlet
Öğrenci 21	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 22	Erkek	Ortaokul	5	Özel
Öğrenci 23	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 24	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 25	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 26	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 27	Kız	Ortaokul	6	Devlet
Öğrenci 28	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 29	Erkek	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 30	Erkek	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 31	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 32	Kız	İlkokul	4	Devlet
Öğrenci 33	Kız	İlkokul	3	Devlet
Öğrenci 34	Kız	İlkokul	4	Devlet
Öğrenci 35	Kız	Ortaokul	3	Devlet
Öğrenci 36	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 37	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 38	Kız	Ortaokul	5	Özel
Öğrenci 39	Kız	İlkokul	2	Devlet
Öğrenci 40	Kız	Ortaokul	6	Devlet
Öğrenci 41	Kız	Ortaokul	8	Devlet
Öğrenci 42	Kız	Ortaokul	7	Devlet
Öğrenci 43	Erkek	İlkokul	3	Devlet
Öğrenci 44	Erkek	Ortaokul	7	Özel
Öğrenci 45	Erkek	Ortaokul	7	Özel

Araştırmada örnek resim olarak kullanılan görselleri çizen öğrencilerin 33'ü kız, 12'si erkektir. 33 tanesi ortaokul öğrencisi, 12'si ilkokul öğrencisidir. 4'ü özel okullara, 41'i devlet okullarına kayıtlıdır. Öğrencilerin dört tanesi 2. sınıfa, dört tanesi 3. sınıfa, beş tanesi 4. sınıfa, dört tanesi 5. sınıfa, beş tanesi 6. sınıfa, on iki tanesi 7. sınıfa ve on bir tanesi de 8. sınıfa gitmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya başlanmadan önce Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan etik izin ve Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma izni alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrenciler Düzce'deki ilkokul ve ortaokullardan seçilmiştir. Okullara gitmeden önce tüm okullardan randevu talep edilmiştir. Veriler, öğrencilerin okul müdürü hakkındaki algılarını ifade etmeleri için resim çizdirme tekniğiyle toplanmıştır. Öğrencilere bir ders süresi içinde resimler çizdirilmiş ve öncesinde "Okul müdürünün nasıl biri olduğunu düşünüyorsunuz?" şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğrencilerden, hazır bulunan forma bu soruyu yanıtlamak için bir resim çizmeleri istenmiştir. Çizilen resimlere ilave olarak öğrencilerin çizilen resimlerin altında yazdıkları ve çizilen resimde ne anlatılmak istendiğine yönelik açıklamalar da veri olarak toplanmıştır. Veriler her bir okulda yüz yüze ve öğretmenlerden de destek alarak elde edilmiştir. Verilerin toplanması 2023 Nisan-Mayıs aylarında tamamlanmıştır. Öğrencilere resim çizdirilirken gizlilik esası uygulanmış ve isimleri paylaşılmamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Bu temalar “Sosyal Müdür”, “Çalışkan Müdür”, “Demokratik ve Adil Müdür”, “Otoriter ve Baskıcı Müdür”, “Koruyucu Müdür” ve “Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür” şeklindedir. Öğrenciler tarafından çizilen resimler MAXQDA 26 yazılımına aktarılmış ve burada “okul müdürü” figürüne atfedilen özelliklere göre kodlar oluşturulmuş ve oradan da temalara ulaşılmıştır. Ayrıca her bir resim için “Renk Seçimi”, “Yüz İfadesi”, “Fiziksel Orantı”, “Duruş”, “Görsel Elemanlar” ve “Metindeki Mesaj” başlıkları oluşturularak yorumlanmıştır. Verilerin analizinde ayrıca uzman bir resim öğretmeninden ve yapay zekâ uygulamalarından (ChatGPT-4) da destek alınmıştır.

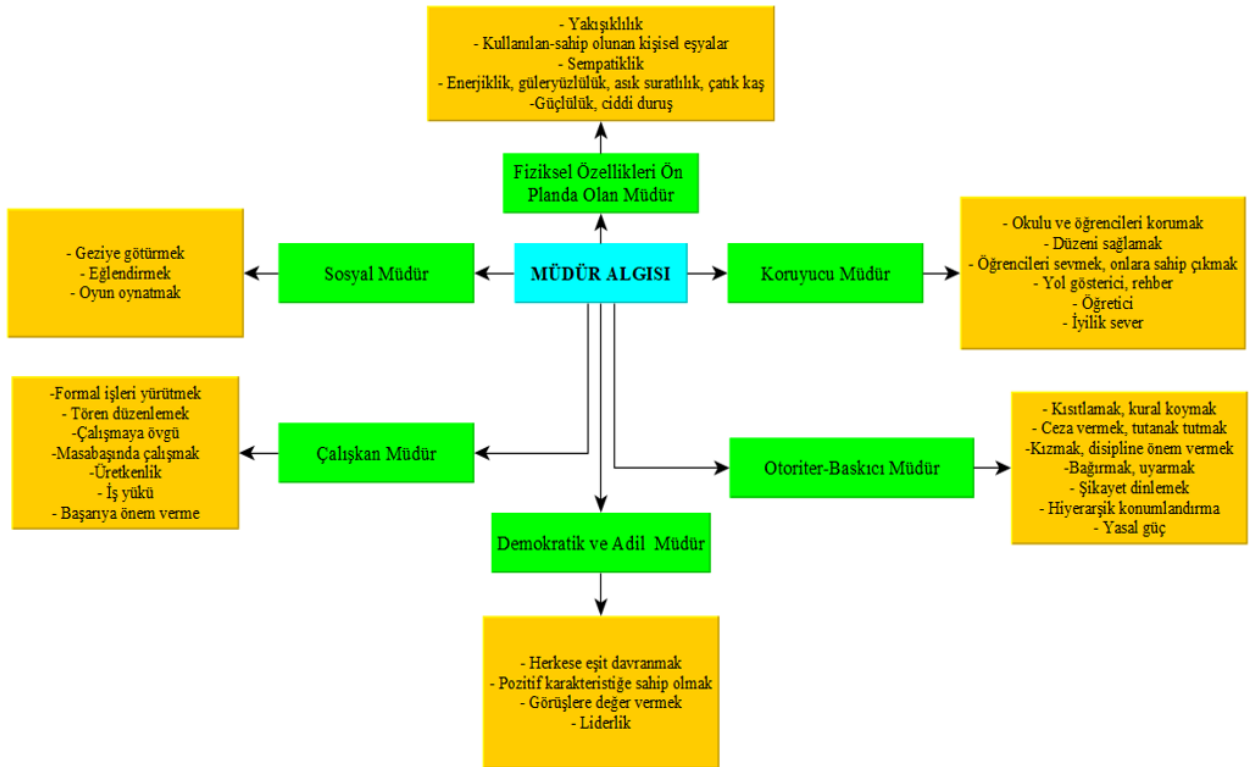
Etik Kurul İzni

08.06.2023 tarihinde Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 2023/195 karar sayısı ile izin verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmada örnek olarak seçilen ve analiz edilen 724 adet resimden elde edilen bulgulara ait temalar ve kodlar şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 1. İncelenen Resimlerde Öne Çıkan Müdür Tiplerine Ait Kategori ve Kodlar

Şekil 1’e göre öğrencilerin çizmiş oldukları resimlerde temelde altı tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar “Sosyal Müdür”, “Çalışkan Müdür”, “Demokratik ve Adil Müdür”, “Otoriter ve Baskıcı Müdür”, “Koruyucu Müdür” ve “Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür” şeklindedir. Bu temalara bağlı ise toplam 32 ayrı kod belirlenmiştir. Örnek olarak seçilen toplam 45 resme ait analizler ve detaylar aşağıda sırayla sunulmuştur.

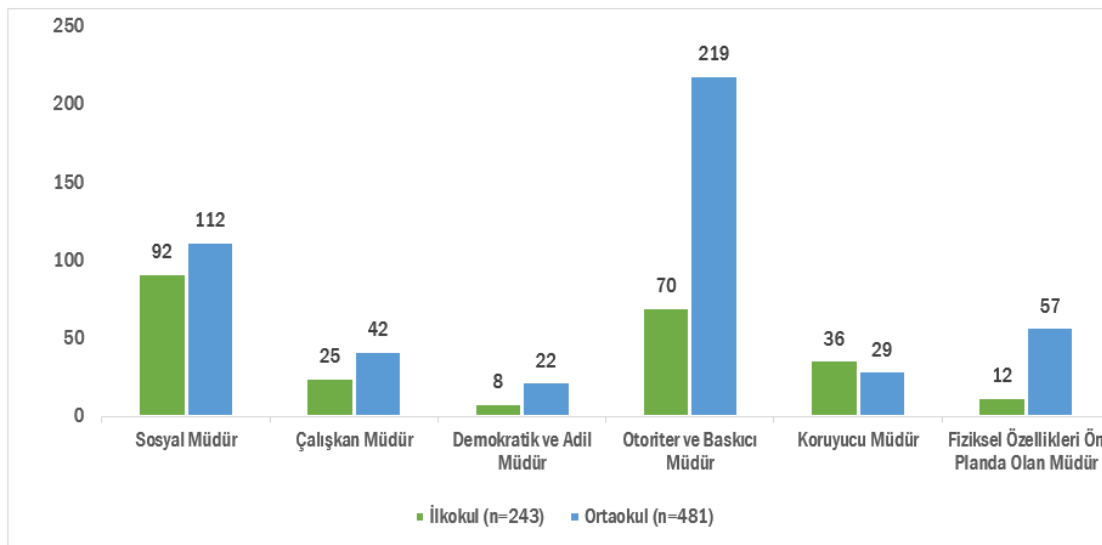
Birinci Alt Temaya İlişkin Bulgular

Tablo 3'te öğrencilerin kademelerine, gittikleri okul türlerine ve cinsiyetlerine göre müdür tipi algılarına ilişkin dağılım sunulmuştur.

Tablo 1. Resimlerden Elde Edilen Temaların Dağılımı

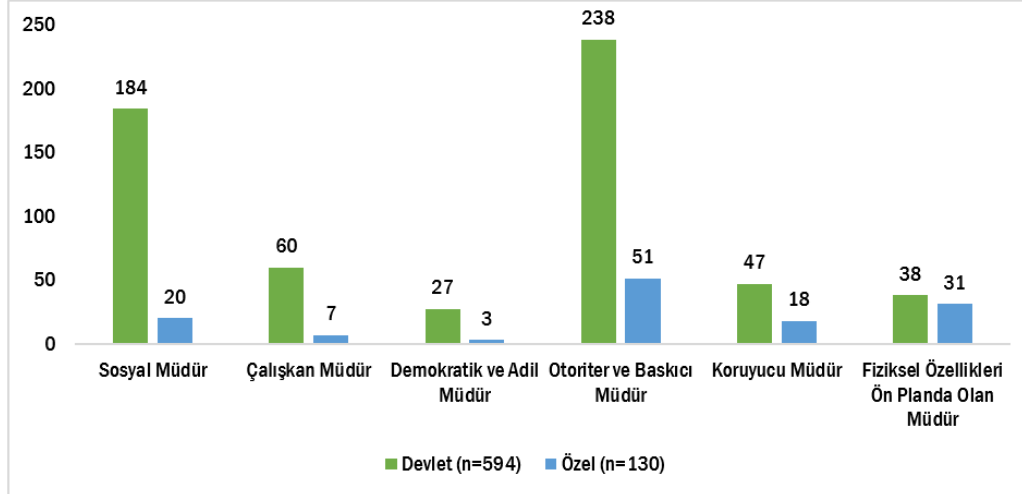
Temalar	Kademe							Okul Türü (Toplam)		Cinsiyet (Toplam)	
	İlkokul (n=243)			Ortaokul (n=481)				Devlet	Özel	Kız	Erkek
	2	3	4	5	6	7	8				
Sosyal Müdür	29	44	19	39	28	23	22	184	20	109	95
Çalışkan Müdür	8	11	6	8	9	20	5	60	7	36	31
Demokratik ve Adil Müdür	0	1	7	6	7	5	4	27	3	12	18
Otoriter ve Baskıcı Müdür	33	22	15	76	49	32	62	238	51	133	156
Koruyucu Müdür	13	5	18	6	3	11	9	47	18	43	22
Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür	11	0	1	8	6	20	23	38	31	34	35
TOPLAM	94	83	66	143	102	111	125	594	130	367	357

Tablo 3'teki dağılıma bakıldığında her bir kademe, okul türü ve cinsiyete göre okul müdürü algısının dağılımı görülmektedir. İlkokul öğrencilerinin büyük çoğunluğu (n=112) "Sosyal Müdür" algısı ön planda iken ortaokul öğrencilerinin büyük çoğunluğunda (n=481) "Otoriter ve Baskıcı Müdür" algısı ön plandadır. Devlet okullarında (n=238) ve özel okullarda (n=51) eğitim alan öğrencilerin çoğunluğunda "Otoriter ve Baskıcı Müdür" algısı ön plandadır. Kız öğrencilerin (n=133) ve erkek öğrencilerin (n=156) çoğunluğunda "Otoriter ve Baskıcı Müdür" algısı ön plandadır. Genel dağılıma bakıldığında "Otoriter ve Baskıcı Müdür" tipi algısı ilk sıradadır (n=289; %%39,92). İkinci sırada "Sosyal Müdür" (n=204; %%28,18), üçüncü sırada "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" (n=69; %%9,53), dördüncü sırada "Çalışkan Müdür" (n=67; %%9,25), beşinci sırada "Koruyucu Müdür" (n=65; %%8,98) ve son sırada "Demokratik ve Adil Müdür" (n=30; %%4,14) gelmektedir. Şekil 2'de, öğrencilerin eğitim kademelerine göre müdür tipleri algılarının dağılımı yer almaktadır.

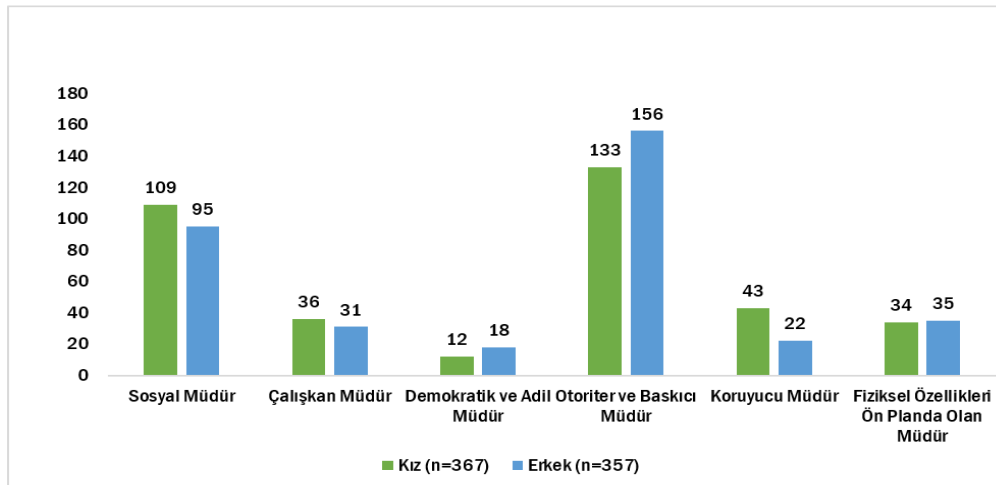
Şekil 2. Müdür Tipleri Algısının Kademeye Göre Dağılımı

Şekil 2'deki dağılıma bakıldığında ilkökul öğrencilerinin "Sosyal Müdür" tipini ön plana çıkardığı görülürken ikinci sırada "Otoriter ve Baskıcı Müdür" (n=70), üçüncü sırada "Koruyucu Müdür" (n=36), dördüncü sırada "Çalışkan Müdür" (n=25), beşinci sırada "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" (n=12) ve son sırada ise "Demokratik ve Adil Müdür" (n=8) tipi algısı yer almaktadır. Ortaokul öğrencilerinin ilk sırada "Otoriter ve Baskıcı Müdür" (n=219), ikinci sırada "Sosyal Müdür" (n=112) tipini ön plana çıkardığı görülürken üçüncü sırada "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" (n=57), dördüncü sırada "Çalışkan Müdür" (n=42), beşinci sırada "Koruyucu Müdür" (n=29) ve son sırada ise "Demokratik ve Adil Müdür" (n=22) tipi algısı yer almaktadır. Şekil 3'te, öğrencilerin eğitim aldıkları okul türüne göre müdür tipleri algılarının dağılımı yer almaktadır.

Şekil 3. Müdür Tipleri Algısının Okul Türüne Göre Dağılımı

Şekil 3'teki dağılıma devlet okulundaki öğrencilerin "Otoriter ve Baskıcı Müdür" (n=238) tipini ön plana çıkardığı görülürken ikinci sırada "Sosyal Müdür" (n=184) üçüncü sırada "Çalışkan Müdür" (n=60), dördüncü sırada "Koruyucu Müdür" (n=47), beşinci sırada "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" (n=38) ve son sırada ise "Demokratik ve Adil Müdür" (n=27) tipi algısı yer almaktadır. Özel okullarda öğrencilerin "Otoriter ve Baskıcı Müdür" (n=51) tipini ön plana çıkardığı görülürken ikinci sırada "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" (n=31) üçüncü sırada "Sosyal Müdür" (n=20), dördüncü sırada "Koruyucu Müdür" (n=18), beşinci sırada "Çalışkan Müdür" (n=7) ve son sırada ise "Demokratik ve Adil Müdür" (n=3) tipi algısı yer almaktadır. Şekil 4'te öğrencilerin cinsiyetlerine göre müdür tipleri algılarının dağılımı yer almaktadır.

Şekil 4. Müdür Tipleri Algısının Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 4'teki dağılıma bakıldığında kız öğrencilerin "Otoriter ve Baskıcı Müdür" (n=133) tipini ön plana çıkardığı görülürken ikinci sırada "Sosyal Müdür" (n=109), üçüncü sırada "Koruyucu Müdür" (n=43), dördüncü sırada "Çalışkan Müdür" (n=36), beşinci sırada "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" (n=34) ve son sırada ise "Demokratik ve Adil Müdür" (n=12) tipi algısı yer almaktadır.

Erkek öğrencilerin "Otoriter ve Baskıcı Müdür" (n=156) tipini ön plana çıkardığı görülürken ikinci sırada "Sosyal Müdür" (n=95), üçüncü sırada "Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür" (n=35), dördüncü sırada "Çalışkan Müdür" (n=31), beşinci sırada "Koruyucu Müdür" (n=22) ve son sırada ise "Demokratik ve Adil Müdür" (n=18) tipi algısı yer almaktadır.

Tema 1: Sosyal Müdür

Bu tema altında, okul müdürünün daha çok sosyal yönüne vurgu yapan resimlere örnekler sunulmuştur.

Görsel 1. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-1

Renk Seçimi: Resimde mor, mavi ve gri renklerin hâkim olduğunu görmekteyiz. Mor renk okul binasına kullanılmış, bu renk genellikle yaratıcılık, hayal gücü ve asaletle ilişkilendirilir. Mavi renk ise sakinlik ve güvenilirlik hissi yaratır. Müdürün giysilerinde kullanılan mavi, onun güvenilir ve sakin bir kişi olduğunu ima edebilir.

Yüz İfadesi: Müdürün yüz ifadesi sakin ve nötr. Bu, müdürün karşılaştığı durumlar karşısında sakin ve dengeleyici bir tavır sergilediğini gösterebilir.

Fiziksel Oranti: Müdür figürü, okul binasıyla kıyaslandığında normal bir insan boyutunda tasvir edilmiş. Bu, müdürün okulun bir parçası olduğunu, ama aynı zamanda birey olarak da var olduğunu gösteriyor olabilir.

Duruş: Müdürün duruşu dik ve kendinden emin. Bu duruş, onun otoritesini ve liderlik vasıflarını yansıtır olabilir.

Görsel Elemanlar: Resimde bir okul binası, bir otomobil ve müdür figürü bulunmaktadır. Okul binası büyük ve etkileyici görünüyor. Otomobilin içerisinde bir kişi ve dışında müdür figürü bulunuyor. Bu detaylar okulun ve öğrencilerin bir yerden bir yere taşınmasının denetimi altında olduğunu gösteriyor olabilir. Aynı zamanda okul müdürünün öğrencileri geziye götürmeyi sevdiğini de yansıtmaktadır.

Metindeki Mesaj: Resimde en altta "okul sahibi, biraz kızgın biraz sakin olan biri. İyi davranan, servisleri kontrol eden, bazı dersleri yapan, çocukları eğlendiren, geziye götüren" yazıyor. Metinde belirtilen özellikler, müdürün okulda çok yönlü bir rol oynadığını gösteriyor. Hem disiplinli bir otorite figürü olarak karşımıza çıkıyor hem de öğrencilere ders vererek, onları eğlendirerek ve gezilere götürerek ilgileniyor. Bu, onun hem eğitimci hem de rehber bir rolü olduğunu gösteriyor.

Görsel 2. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-2

Renk Seçimi: Mavi, otobüsün ana rengi olarak kullanılmış ve bu renk genellikle sakinlik, güvenilirlik ve barışı temsil eder. Mavi renk, öğrencilere güvenli ve huzurlu bir yolculuk sunan bir okul otobüsünü simgeliyor olabilir. Pembe kalpler, otobüsün üzerine sevgi ve şefkatle eklenmiş, bu da okul müdürünün öğrencilere olan sevgi ve ilgisini temsil edebilir.

Yüz İfadesi: Otomobilin ön camında basit bir yüz ifadesi görülmekte. Bu ifade, otobüsün canlandırılmış bir karakteri temsil ediyor olabilir. Mutlu ve sevgi dolu bir ifade, okul müdürünün öğrencilere olan pozitif tutumunu yansıtabilir.

Fiziksel Orantı: Otobüs, geniş ve dengeli bir şekilde çizilmiş. Bu, okul müdürünün denge ve istikrarı temsil edebilir. Otobüsün tekerlekleri ve gövdesi arasındaki orantı, otobüsün sağlam ve güvenilir olduğunu gösteriyor olabilir.

Duruş: Otomobil yolda ilerliyor gibi çizilmiş ve bu ilerlemenin yönü, okul müdürünün öğrencileri için sürekli olarak daha iyi şeyler yapma arzusunu simgeliyor olabilir.

Görsel Elemanlar: Otomobilin üzerindeki "Gezi Otobüsü" yazısı, okul müdürünün öğrencilere farklı deneyimler sunma arzusunu gösteriyor olabilir. Pembe kalpler ve otobüsün mutlu yüzü, okul müdürünün sevgi dolu ve özenli bir kişilik taşıdığını yansıtabilir.

Görsel Elemanlar: Resimde dikkat çeken en büyük görsel eleman, gökyüzünde uçan büyük kalp şekilleridir. Bu kalpler, sevgi, birlik ve topluluk ruhunu temsil ediyor olabilir. Ayrıca, resimdeki karakterlerin el ele tutuşması da dayanışma ve birlikte hareket etme fikrini öne çıkarmaktadır.

Metindeki Mesaj: Metinde “Yener (Okul müdürü) öğretmenle el ele vererek şarkı söylüyoruz” yazıyor. Bu, okulun bir topluluk olduğunu, müdürün, öğretmenlerin ve öğrencilerin birlikte aktivitelere katıldığını ve birlikte vakit geçirdiğini gösteriyor. Bu mesaj, okulda dayanışma, birlik ve beraberlik ruhunun ne kadar önemli olduğunu vurguluyor.

Görsel 4. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-4

Renk Seçimi: Resimde canlı renkler kullanılmış. Gökyüzü ve çim zeminin yeşil ve mavi tonları, pozitif ve enerjik bir atmosfer oluşturmuştur. Güneşin parlak sarısı, aydınlık bir günü temsil ediyor. Bu renk seçimi, okul müdürünün öğrencilere pozitif bir enerji yayma amacı taşıdığını gösteriyor olabilir.

Yüz İfadesi: Bisikleti kullanan karakterin yüzü tam olarak detaylandırılmamış, ancak genel olarak mutlu ve kararlı bir ifadeye sahip gibi görünüyor. Bu ifadeler, müdürün okulda geçirdiği zamanın onun için eğlenceli olduğunu, ancak aynı zamanda görevlerini ciddiye aldığını da gösterebilir.

Fiziksel Orantı: Bisikleti kullanan karakterin vücut yapısı, basit ve stilize edilmiş. Ancak, büyük tekerlekli bisikleti kontrol etme kabiliyeti, müdürün güçlü ve dengeye sahip olduğunu gösterebilir.

Duruş: Karakter, bisikleti büyük bir özgüvenle kullanıyor. Bu, müdürün okulda otoriter bir konumda olduğunu, ancak bu otoriteyi eğlenceli bir şekilde kullanmayı sevdiğini gösteriyor olabilir.

Görsel Elemanlar: Görselde birçok öğe bulunmaktadır: Güneş, uçurtma, bisiklet, araba ve koşan bir öğrenci. Bu elemanlar, müdürün öğrencilerin eğlenmesini ve özgürce hareket etmesini desteklediği bir okul ortamını temsil ediyor olabilir.

Metindeki Mesaj: Metinde “Müdür deyince aklıma okul geliyor” yazıyor. Bu mesaj, müdürün okul ortamını, öğrenciler için sadece bir eğitim yeri olmaktan çok, eğlenmeleri ve öğrenmeleri için ideal bir ortam olarak gördüğünü belirtiyor olabilir. Bu da onun öğrenci merkezli bir yaklaşıma sahip olduğunu temsil ediyor olabilir.

Tema 3: Demokratik ve Adil Müdür

Bu tema altında, okul müdürünün daha çok demokratiklik ve adil yönetim anlayışı yönüne vurgu yapan resimlere örnekler sunulmuştur.

Görsel 5. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-5

Renk Seçimi: Resimde renk seçimi yapılmamış ve tamamen siyah beyaz çizimlerle oluşturulmuş. Bu tercih olaya veya anlatılmak istenene daha genel bir bakış açısı kazandırabilir veya izleyiciye resmi kendi duygularıyla renklendirme şansı verebilir.

Yüz ifadesi: Okul müdürünün yüz ifadesi, açık gözleri ve geniş bir gülümsemesiyle olumlu ve yardımsever bir ruh hali yansıtmaktadır. Bu ifade biçimi, müdürün öğrencilere karşı pozitif ve destekleyici bir tutum sergilediğini gösteriyor.

Fiziksel Orantı: Müdür, resimdeki diğer iki figürle orantılı bir şekilde çizilmiş, bu da onun diğer karakterlerle eşit seviyede ve aynı düzlemde olduğunu belirtiyor. Bu çizim biçimi, müdürün öğrencilerle eşit seviyede iletişim kurduğunu ve onlara yakın olduğunu gösterebilir.

Duruş: Müdürün duruşu dik ve kendinden emin. Ancak aynı zamanda, makam odasında oturarak öğrenciyle konuşuyor olması, onun ulaşılabilir konumda ve dinleyici olduğunu gösteriyor.

Görsel Elemanlar: Resimde Türk bayrağı, kapı, pencere, kitaplar ve masa gibi okul içerisini temsil eden çeşitli görsel elemanlar bulunuyor. Bu detaylar, okul müdürünün okul yaşamının merkezinde ve okulun tüm faaliyetlerine hâkim olduğunu gösteriyor. Ayrıca, her karakterin bir konuşma balonu var, bu da herkesin bir sesi olduğunu ve müdürün bu sesleri dinlediğini yansıtıyor olabilir.

Metindeki Mesaj: Metinde “Hepimizin iyiliğini düşünerek okulun düzenini sağlayan kişiyi anlamak istedim” ifadesi, resmin arkasındaki ana mesajı ortaya koyuyor. Okul müdürü, öğrencilerin ve okul personelinin iyiliği için çalışan ve onları dinleyen bir figür olarak gösteriliyor. Bu mesaj, müdürün okul içinde olumlu bir etkisi olduğunu ve onun yönetiminde okulun düzenli ve huzurlu bir ortamda olduğunu belirtiyor olabilir.

Görsel 6. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-6

Renk Seçimi: Kalbin kırmızı rengi, sevgiyi ve duygusallığı temsil etmektedir. Bu renk seçimi, okul müdürünün öğrencilere ve diğer paydaşlara duyduğu sevgiyi ve ilgiyi vurgulamaktadır. Terazinin siyahı, tarafsızlık ve objektiflik ifade edebilir. Adaletin sağlanmasında nesnellik ve tarafsızlık esastır. Kalkanın yeşil ve sarı renkleri, güvence ve korumayı ifade edebilir.

Yüz İfadesi: Resimde belirgin bir yüz ifadesi göze çarpmasa da genel atmosfer olumlu ve pozitif bir izlenim bırakmaktadır.

Fiziksel Orantı: Her üç görsel eleman da benzer boyutta ve resimde dengeli bir şekilde dağılmış durumdadır. Bu çizim biçimi, müdürün sevgi, güven ve adaleti eşit derecede önemseydiğini ve bu değerlere eşit önem verdiğini gösteriyor.

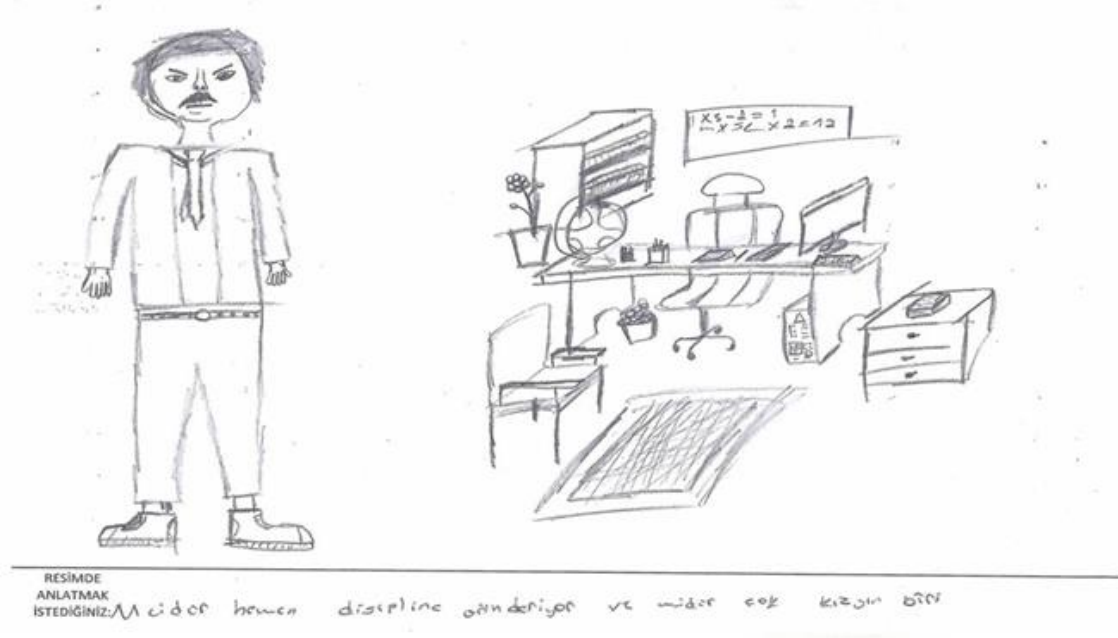
Duruş: Resimde spesifik bir "duruş" olmasa da görsel elemanların dengeli yerleşimi, müdürün dengeli ve eşitlikçi bir yaklaşıma sahip olduğunu ifade edebilir.

Görsel Elemanlar: Kalp, sevgiyi ve duygusallığı simgeler. Terazi, adaleti ve dengeli bir yaklaşımı temsil eder. Kalkan, koruma ve güveni ifade eder. Okul müdürünün, öğrencilerin ve okul topluluğunun güvenliğini sağlama görevi olduğunu vurgular.

Metindeki Mesaj: "Müdür, sevgi, güven ve adaleti sağlar" ifadesi, okul müdürünün sadece yönetici bir rolde olmadığını, aynı zamanda okul topluluğuna karşı sorumluluklarının da olduğunu gösteriyor. Bu mesaj, resimdeki görsel öğelerle uyum içinde ve bu değerleri vurgulamaktadır.

Tema 4: Otoriter ve Baskıcı Müdür

Bu tema altında, okul müdürünün daha çok otoriter ve baskıcı yönüne vurgu yapan resimlere örnekler sunulmuştur.

Görsel 7. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-7

Renk Seçimi: Resimde kullanılan renkler temelde siyah ve beyaz tonlarından oluşmaktadır. Renklerin monokrom olması, belirli duygusal veya atmosferik bir ton oluşturabilir. Bu tür bir renk seçimi, genellikle minimalizmi ve sadeliği yansıtabilir. Aynı zamanda, renksiz bir yaklaşım, figürün veya sahnenin duygusal ya da karakteristik özelliklerini ön plana çıkarmak isteyen bir sanatçının tercihi olabilir. Okul müdürü figürünün monokrom renklerle betimlenmesi, onun karakterine ya da pozisyonuna uygun bir ciddiyet, disiplin ve otorite havası katabilir. Ayrıca, renk seçiminin eksikliği, izleyicinin müdürün fiziksel özelliklerine veya kıyafetlerine değil, yüzündeki ifadeye ve duruşuna odaklanmasını sağlayabilir.

Yüz İfadesi: Okul müdürünün yüz ifadesi oldukça belirgin ve karakteristik. Kaşları çatılmış, gözleri dikkatlice ve keskin bir şekilde ileriye bakıyor. Bu ifade, otoriter bir tutumu, kararlılığı ve ciddiyeti yansıtıyor olabilir. Ağzının çizgisi düz ve sıkıca kapanmış, bu da onun bir konuda kesin ve kararlı olduğunu gösterebilir. Bu tür bir yüz ifadesi, müdürün bir konuyu ya da durumu değerlendiriyor olduğunu, belki de bir karar verme sürecinde olduğunu ima edebilir. Bu ifade aynı zamanda disiplinli, kurallara bağlı ve otoriter bir kişiliği temsil ediyor olabilir. Öğrenciler ya da öğretmenlerle etkileşimde bulunurken bu tür bir yüz ifadesi, müdürün kurallara ve disipline ne kadar değer verdiğini gösteriyor olabilir.

Fiziksel Orantı: Müdürün fiziksel orantısı, baş kısmının büyüklüğü, vücut uzunluğu ve bacak boyu arasındaki denge dikkate alındığında, bazı orantısızlıklar göze çarpıyor. Başın büyüklüğü, diğer vücut bölümlerine kıyasla daha geniş ve belirgin. Bu durum, resimde yüz ifadesine ve başa daha fazla önem verildiğini gösterebilir. Kollar ve bacaklar nispeten ince ve uzun; özellikle ayakkabılar vücuda göre daha küçük gözükmektedir. Bu orantısızlık, resmi çizen öğrencinin müdürün yüzündeki duygusal ifadeye veya başın detaylarına daha çok odaklandığını ve vücudun diğer bölümlerine göre bu detayları daha az vurguladığını gösterebilir.

Duruş: Müdürün duruşu, ayakta dik bir şekilde ve iki ayağını yere sağlam basarak resmedilmiştir. Bu duruş, otorite, kararlılık ve özgüveni simgeliyor olabilir. Kollarının iki yana sarkık olması, müdürün sakin ve kontrollü bir şekilde ortamı gözlemlediğini gösterebilir. Bu tür bir duruş, müdürün mevcut durumu değerlendirme, öğrenci veya öğretmenlerle iletişim kurma veya bir duruma müdahale etme kapasitesini temsil edebilir. Genel olarak, bu duruş, bir okul müdürünün otoriter, saygın ve denetleyici bir rolde olduğunu yansıtabilir.

Görsel Elemanlar: Arka planda görülen çalışma alanı, bir müdür odasını temsil ediyor olabilir. Matematiksel denklemler, bilgisayar, koltuk ve diğer ofis eşyaları, müdürün eğitimle ilgili konularda aktif ve bilgili olduğunu gösteriyor olabilir. Ayrıca, odadaki eşyaların düzeni, müdürün disipline verdiği önemi yansıtabilir.

Metindeki Mesaj: "Müdür her zaman disipline önem verir ve müdür çok kızgın biri" ifadesi, okul müdürünün kurallara ve düzene büyük bir değer verdiğini, aynı zamanda sert bir yönetim anlayışına sahip olabileceğini vurguluyor. Bu, öğrenciler ve öğretmenler arasında disiplinli bir ortamın sürdürülmesi için gerekli olabilecek bir özellik olabilir.

Görsel 8. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-8

Renk Seçimi: Resimde çok az renk kullanılmış. Çoğunlukla beyaz ve gri tonları hâkim. Bu, resmin basit ve odak noktasını belirginleştirme amacı güdebilir. Ayrıca renksizlik, resmin gerçekçilikten ziyade bir temsil olduğunu ve belirli bir durumu ya da anı vurgulamak istediğini gösterebilir.

Yüz İfadesi: Müdür figürünün yüzünde gözlüklerle kapalı bir ifade var. Bu durum, otorite ve ciddiyeti temsil edebilir. Gözlükler, bilgelik veya deneyimi simgeliyor olabilir. Öğrenci figürlerinin ifadesi ise daha rahat ve mutlu. Bu, müdürün onlara karşı hoşgörülü bir tutum içinde olduğunu gösteriyor olabilir.

Fiziksel Orantı: Müdür figürü, öğrencilere göre daha büyük ve daha belirgin olarak çizilmiş. Bu, onun otoritesini ve önemini vurgulamak için yapılmış olabilir. Öğrencilerin boyutları daha küçük ve basit, bu da onların müdür karşısındaki konumunu yansıtabilir.

Duruş: Müdür dik bir şekilde ayakta duruyor, bu da onun güçlü ve otoriter bir pozisyonda olduğunu gösteriyor. Öğrenciler ise onun etrafında gruplanmış durumda ve müdüre doğru yönelmiş durumda resmedilmiştir. Bu duruş, müdüre olan saygılarını ve onun etrafında toplanma eğilimlerini gösteriyor olabilir.

Görsel Elemanlar: Baloncuklar, öğrencilerin ve müdürün düşüncelerini ya da söyledikleri şeyleri temsil ediyor. Bu, resimdeki figürlerin duygularını ve tepkilerini anlamamıza yardımcı oluyor. Ayrıca masanın ve sandalyenin kullanımı, olayın bir sınıf veya okul ortamında gerçekleştiğini gösteriyor.

Metindeki Mesaj: Metin, müdürün öğrencilere karşı her zaman hoşgörülü olduğunu belirtiyor. Öğrencilerin baloncuklarında yer alan mesajlar da bu hoşgörüyü ve onların müdüre olan sevgi ve saygısını teyit ediyor. Müdürün "Gene bu 8'ler ne yaptı şimdi? 1 ayınız kaldı biraz sabredin." şeklindeki düşüncesi, onun öğrencilere karşı sabırlı ve anlayışlı bir yaklaşıma sahip olduğunu gösteriyor. Genel olarak, metindeki mesaj, okul müdürünün öğrencilere karşı hoşgörülü ve anlayışlı bir tutuma sahip olduğunu gösteriyor.

Tema 5: Koruyucu Müdür

Bu tema altında, okul müdürünün daha çok koruyuculuk yönüne vurgu yapan resimlere örnekler sunulmuştur.

Görsel 9. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-9

Renk Seçimi: Bina gri renkte temsil edilmiş, bu nötr bir renk olarak okulun resmi ve kurumsal yapısını simgeliyor olabilir. Pencere panjurlarının mavi olması, okulda barış, sakinlik ve öğrenme gibi duyguları simgeliyor olabilir. Müdürün kıyafetleri nötr renklerle (gri, siyah ve beyaz) resmedilmiş, bu profesyonelliği ve resmiyeti vurguluyor olabilir. Kız öğrencinin mavi kıyafeti, masumiyet ve gençlik enerjisini simgeliyor olabilir.

Yüz İfadesi: Müdürün yüz ifadesi ciddi, bu onun sorumluluklarının farkında olduğunu ve otoriter bir kişiliğe sahip olduğunu gösterebilir. Öğrenci ise mutlu bir yüz ifadesine sahip, bu da okulun güvenli ve pozitif bir ortam sağladığını ima edebilir.

Fiziksel Orantı: Müdür, öğrenciden daha büyük ve uzun olarak resmedilmiş. Bu, yetişkinlerin ve otorite figürlerinin çocuklara göre daha büyük ve koruyucu olması gerektiği algısını yansıtabilir. Müdürün başının büyüklüğü, bilgelik ve deneyimi temsil ediyor olabilir.

Duruş: Müdürün dik duruşu, onun güçlü, kararlı ve özgüvenli olduğunu gösteriyor. Kız öğrencinin müdürle el ele durması, güven ve bağlılık hissini yansıtıyor. Müdürün öğrenci figürüne göre büyük olması, deneyim, bilgelik ve otorite gibi özellikleri simgeliyor olabilir.

Görsel Elemanlar: Resmin sol üst köşesindeki güneş, yeni başlangıçları ve umudu simgeliyor olabilir. Türk bayrağı, okulun milli değerlere sahip çıktığını göstermektedir.

Metindeki Mesaj: "Bizim müdürümüz en iyi müdür" yazısı, öğrencinin ve okul topluluğunun müdüre olan sevgi, saygı ve takdirini açıkça ifade ediyor. Bu da müdürün okulda olumlu bir etki bıraktığını göstermektedir.

Görsel 10. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-10

Renk Seçimi: Tek bir renkle çizilmiş olan resim, renklerle oynamadan sadece karakterin ve çevresindeki mesajların ön plana çıkmasını sağlar. Bu sadelik, bir okul müdürünün otoritesini ve netliğini vurguluyor olabilir.

Yüz İfadesi: Müdür karakterinin yüzünde hafif bir gülümseme var. Bu ifade biçimi, müdürün öğrencilere karşı anlayışlı ve pozitif bir tutuma sahip olabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda kendinden emin bir ifade taşıdığı da söylenebilir.

Fiziksel Orantı: Müdür, orantılı bir şekilde çizilmiş. Bu, onun dengeli, ölçülü ve profesyonel bir karakter olduğunu vurgulayabilir.

Duruş: Dik ve oturaklı bir duruşa sahip olan müdür, bu sayede otoritesini ve ciddiyetini ortaya koymaktadır. Duruşundaki bu özgüven, bir okul müdürünün yönetimdeki yerini ve öğrencilere karşı tavrını yansıtır olabilir.

Görsel Elemanlar: Resimde asılı olan not kâğıtları, müdürün öğrencilere yönlendirmelerde bulunduğunu ve belirli beklentileri olduğunu gösteriyor. "Sağlıklı ol", "Kurallara uy" gibi mesajlar, müdürün öğrencilere nasıl davranmaları konusunda rehberlik ettiğini ve onların en iyi şekilde eğitim almasını istediğini göstermektedir.

Metindeki Mesaj: Asılı notlardan anlaşıldığı üzere müdür, öğrencilere hem akademik hem de kişisel gelişimleri için rehberlik etmektedir. Mesajlar, öğrencilerin sadece derslerde değil, yaşamlarının her alanında başarılı ve dengeli bireyler olmaları için neye ihtiyaç duyduklarını vurgulamaktadır.

Tema 6: Fiziksel Özellikleri Ön Planda Olan Müdür

Bu tema altında, okul müdürünün daha çok fiziksel görünüşüne vurgu yapan resimlere örnekler sunulmuştur.

Görsel 11. Çocuklar Tarafından Çizilen Örnek Resim-2

Renk Seçimi: Resim tamamen siyah ve beyaz, bu nötr renkler, duygusal tepkilerin minimuma indirgenmesine yardımcı olabilir. Siyah-beyaz renk seçimi, genellikle eski zamanları veya nostaljik bir hissi temsil eder ama aynı zamanda bir öyküyü sadelikle ve doğrudanlıkla anlatma amacı da taşıyabilir.

Yüz İfadesi: İki karakterin yüz ifadeleri ciddi ve kararlı. Bu, onların işlerine olan adanmışlıklarını ve sorumluluklarını ciddiye aldıklarını gösteriyor olabilir.

Fiziksel Orantı: Figürler, insan anatomisine uygun bir şekilde çizilmiştir. Müdürün vücut proporsiyonları geniş omuzları ile dikkat çekmektedir, bu da onun güçlü ve otoriter bir kişilik olabileceğini ima etmektedir.

Duruş: Resimdeki okul müdürü figürü dik bir duruşa sahiptir. Bu türden bir duruş, onun kendine olan güvenini ve otoritesini yansıtabilir. Ayakta duran figür, göğsünü hafifçe öne doğru çıkararak kendinden emin bir pozisyonda durmaktadır. Bu pozisyon, onun liderlik vasfını, kararlılığını ve sorumluluk bilincini

vurguluyor olabilir. Ayrıca, bu duruş onun öğrenci ve öğretmenlerle olan ilişkisinde de saygı gördüğünü ve aynı zamanda saygı gösterdiğini belirtiyor olabilir. Müdürün bu dik duruşu, onun öğrencilerine ve öğretmenlere karşı olan sorumluluklarını ciddiye aldığını ve bu sorumlulukları yerine getirmek için gereken otoriteye sahip olduğunu göstermektedir. Masa arkasında oturan okul müdürü figürü ise daha rahat bir pozisyonda ama yine de dikkatli ve uyanık görünmektedir.

Görsel Elemanlar: Resimdeki bayraklar, bu ortamın bir okul veya eğitim kurumu olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, duvardaki tablolar ve masa üstündeki eşyalar, mekânın resmi ve işlevsel olduğunu göstermektedir. Dolabın üzerindeki saat, zamanın önemine ve belki de disipline olan vurguya işaret ediyor olabilir.

Metindeki Mesaj: “Çok iyi bir hoca, yakışıklı bir kişi, iyi, hafif kızan bir insan. Kendisini çok seviyoruz.” Bu metin, müdürün hem mesleki hem de kişisel olarak saygı gördüğünü belirtmektedir. “Yakışıklı bir kişi” ifadesiyle, onun fiziksel özellikleri vurgulanmaktadır. “Hafif kızan bir insan” ifadesi, onun disiplinli ama aynı zamanda adil olduğunu göstermektedir. “Kendisini çok seviyoruz” ifadesi, müdürün okul topluluğu tarafından sevildiğini ve saygı gördüğünü belirtmektedir.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

İlkokul öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu müdürleri daha çok “Sosyal Müdür” olarak algılamakta, ortaokul öğrencilerinin genellikle “Otoriter ve Baskıcı Müdür” algısına sahip olmaları, okul kademeleri arasındaki deneyim ve algı farklılıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Bu farklılık, yaş grupları arasında sosyal beklentilerin, ihtiyaçların ve okulla etkileşim şekillerinin değişimini yansıtmaktadır. İlkokul öğrencilerinin “Sosyal Müdür” algısı, bu yaş grubunun daha çok sosyal etkileşim ve destek arayışı içinde olabileceğini göstermektedir. Bu yaş grubundaki öğrenciler, okul müdürünü daha çok bir rehber, destekçi ve motivasyon kaynağı olarak görebilirler. Akan & Yarım’ın (2019) yapmış olduğu çalışmada Okul yöneticileri ile negatif bazı olumsuz algıların var olduğunu kabul etmek gereklidir. Özellikle ortaokuldaki öğrencilerin okul yöneticilerine ilişkin bu algılarının düzeltilmesi için iletişim becerilerini geliştirmeleri, öğrencilerle daha samimi ve içtenlik göstermeye özen göstermeleri faydalı olabilir. Araştırma bulgularına göre okul yöneticisi aileden biri olarak görülmesine karşın öğretimsel açıdan öğrencilerde yeterince üst düzey algılanmamaktadır. Bu bağlamda okul yöneticilerinin okullarda etkili olması için özellikle eğitim ile ilgili faaliyetlere katılmaları, sınıfları gezerek öğrencilerin akademik gelişimlerini daha yakından takip etmeleri, yol göstericilik ve rehberlik görevlerini daha fazla yüklenmeleri, bilgi, beceri ve tecrübeleriyle öğrencilere rehberlik etmeleri etkili olabilir.

İlkokullarda müdürlerin sosyal becerilerinin ön plana çıkması, çeşitli faktörlerin bir yansıması olarak görülebilir. Bu durum, liderlik becerileri ile okulun genel atmosferine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. İlkokul çağındaki çocuklar sosyal etkileşime büyük önem vermektedir ve bu yaş grubunun eğitim ortamları genellikle daha küçük ve öğrenci odaklıdır. Yalçın & Erginer’in (2014) yapmış olduğu çalışmada “Sevgi unsuru olma” kategorisini oluşturan çizimlerde öğrenciler okul yöneticilerini sevecen, güler yüzlü, kendilerini seven, sevgiyle yaklaşan, şefkat gösteren, onlara hediyeler veren, güzel sözler söyleyen kişiler olarak tanımlamışlardır. Okul müdürlerinin sevecen ve sıcak tavırları öğrenci davranışlarında okula ve öğrenmeye karşı olumlu yönde gelişmeler meydana getirebileceği çıkarımında bulunmuştur. Bu yapılan araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Sosyal yönü güçlü okul müdürleri, dönüşümcü liderlik tarzını benimseyerek, öğrenci ve öğretmenleri motive eder, okul içinde olumlu bir atmosfer yaratır ve bireylerin gelişimini destekler. Yalçın & Erginer’in (2014) yaptığı çalışmada okul müdürleri öğrenciler tarafından, öğrencileri yönlendiren, hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olan; öğretimin içinde, müdürlük görevlerinin yanı sıra eğitim-öğretime de devam eden birer öğretmen; başarıyı ödüllendiren, öğrencileri bir arada tutan, birleştirici kişiler olarak resmedilmişlerdir. Bu çalışmanın bulguları da çalışmayı destekler niteliktedir.

Ortaokul çağı, öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimleri için kritik bir dönemdir. Bu dönemde, öğrenciler sadece akademik becerilerini değil, aynı zamanda kendi kimliklerini ve toplumsal ilişkilerini de keşfetme aşamasındadırlar. Ancak, birçok ortaokul öğrencisi, okul yöneticileriyle ilişkilerinde otoriterlik ve baskı algısıyla karşılaşabilirler. Araştırmanın bulgularına göre ortaokul öğrencileri çoğunlukla, okul yöneticilerini “otoriter” olarak görmüştür. Okul müdürlerinin sık sık disiplin konularında karar alma ve ceza uygulama yetkileri olduğundan, öğrenciler onları otorite figürleri olarak algılamış olabilirler. Okul müdürlerinin iletişim tarzı da öğrencilerin algılarını etkilemiş olabilir. Eğer okullarda müdürler, öğrencilere karşı mesafeli, emir kipiyle konuşan veya duygusal olarak soğuk bir iletişim tarzı sergiliyorlarsa, bu öğrenciler de müdürleri bir otorite figürü olarak algılamalarına yol açabilir. Öğrenciler ortaokula geçişle birlikte daha fazla biçimde karar almak ve alınan kararlara katılmak isterler. Okul yönetimi, öğrencilere karar alma süreçlerine katılma fırsatı vermiyorsa veya öğrenci haklarını önemsemiyorsa, öğrenciler müdürlerini otoriter ve baskıcı olarak görebilirler. Gencer’in (2021) yaptığı çalışmada ortaokula devam eden öğrencilerin okul müdürünü bir komutan gibi gördüğü sonucuna ulaşmıştır. Müdürlerin sorumlulukları arasında okul disiplinini sağlamak ve kurallara uyulmasını sağlamak bulunur. Eğer müdürler sıkı disiplin politikaları uygular ve kurallara kesin bir şekilde bağlı kalınmasını talep ederlerse, öğrenciler müdürlerini bir nevi disiplin komutanı olarak görebilirler. Aslan vd.’nin (2018) yaptığı çalışmada katılımcılar arasında gerçekleştirilen anket sonuçlarına göre, okul müdürlerinin algılanmasıyla ilgili önemli bulgular ortaya çıkmıştır. Tüm katılımcılar tarafından ortak olarak en fazla sayıda üretilen 10 metafor şunlardır: Disiplin Makinesi, Öğretim Lideri, Gardiyan, Teknik Direktör, Diktatör, Otoriter Güç, Beyin, Kral, Çoban, Gemi Kaptanı. Bu metaforların incelenmesi, 183 öğrencinin okul müdürünü bu şekillerde tanımladığını göstermektedir. Metaforların olumlu ve olumsuz niteliklerine yönelik bir analiz yapıldığında, 104 öğrencinin olumsuz metaforları tercih ettiği, 79 öğrencinin ise olumlu metaforları seçtiği ortaya çıkmıştır.

Kararların “öğretmen”, “müdür” veya “başkan” gibi otorite figürleri tarafından alınması gerektiğine dair düşünceler, öğrencilerin otoriteye olan güvenini ve onlara duyulan ihtiyacı yansıtabilir. Bazı öğrenciler, kararların yetişkinler tarafından alınmasının daha güvenli ve etkili olduğunu düşünebilirler. Bu düşünce şeklinde, öğrencilerin kendilerini güvende hissetme ve sorumluluktan kaçınma eğilimleri bulunabilir. Ancak, sınıf içindeki farklılıklar ve çatışmalar, öğrencilerin karar alma süreçlerine daha aktif katılmalarını teşvik edebilir. Öğrenciler arasında diyalog ve iş birliği sağlanarak, demokratik değerlerin ve katılımcı bir ortamın geliştirilmesi mümkündür. Bu şekilde, öğrencilerin demokrasi ve öğrenci merkezli eğitim algıları arasındaki ilişki daha olumlu bir yönde geliştirilebilir. Bu araştırma sonucuna göre İlkokul ve Ortaokullarda Öğrencilerin Okul Müdürü Algısının Resimler Üzerinden Analizi kapsamında şu önerilere yer verilmiştir:

- Farklı yaş gruplarındaki öğrencilere yönelik liderlik tarzlarının etkilerini daha detaylı incelemek, öğrenci algıları üzerindeki değişimleri anlamaya yardımcı olabilir.
- Benzer araştırmaların farklı kültürel ve sosyo-ekonomik bağlamlarda yapılması, genel bulguların geçerliliği üzerine daha geniş çıkarımlar sağlayabilir.
- Öğrencilerin okul müdürleri hakkındaki algılarının zaman içinde nasıl değiştiğini inceleyen boylamsal çalışmalar, eğitim liderliği literatürüne önemli katkılarda bulunabilir.
- Okul müdürlerinin öğrencilerle empati kurma ve etkili iletişim becerilerini geliştirmeleri, özellikle ortaokul düzeyinde otoriter algıların azaltılmasına yardımcı olabilir.
- İlkokul müdürlerinin öğrencilerle sosyal etkileşimleri artırmak için düzenledikleri etkinlikler, okul atmosferini iyileştirebilir ve öğrenci motivasyonunu artırabilir.

Kaynakça

- Akan, D., & Yarım, M. A. (2019). İlkokul öğrencilerinin okul ve okul müdürü kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 223-233.
- Aktaş, A., & Özgenel, M. (2020). Okul müdürlerinin liderlik stillerinin öğretmen performansına etkisi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(2), 1-18.
- Armağan Köseoğlu, S. (2023). Bir iletişim aracı olarak çocuk resmi ve özellikleri. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 137-145.
- Aslan, C., & Arastaman, G. (2024). Okul müdürü olma istekliliğinde liderlik etme motivasyonunun rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(89), 256-269. <https://doi.org/10.17755/esosder.1335529>
- Ayverdi, İ. (2005). *Misâlli büyük Türkçe sözlük*. Kubbealtı Neşriyat. İstanbul.
- Balyer, A. (2013). Okul müdürlerinin öğretimin kalitesi üzerindeki etkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 181-214.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Çelikten, M. (2004). Okul müdürü koltuğundaki kadınlar: Kayseri ili örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 91-118.
- Demir, C., & Karakaş Yıldırım, Ö. (2019) Türkçede metaforlar ve metaforik anlatımları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1085-1096. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.599335>
- Eraslan, A. (2011). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının model oluşturma etkinlikleri ve bunların matematik öğrenimine etkisi hakkındaki görüşleri. *İlköğretim Online*, 10(1), 365-377.
- Fullan, M. (2002). Principals as leaders in a culture of change, educational leadership. http://www.michaelfullan.ca/Articles_02/03_02.htm
- Gencer, M. (2021). Öğrencilerin okul ve okul müdürü kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi* 2021, 11(2), 729-754. <https://doi.org/10.23863/kalem.2021.22>
- Güveli, E., İpek, A. S., Atasoy, E., & Güveli, H. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik kavramına yönelik metafor algıları. *Turkish Journal Of Computer And Mathematics Education*, 2(2), 140-159.
- Güven, İ. (2009). Yaratıcı drama yoluyla öğrenme stratejilerinin geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(7), 23-34.
- Hıraoğlu, S., & Hıraoğlu, E. (2023). Öğretmen liderliğini etkileyen değişkenlerin belirlenmesi. *Enderun*, 7(1), 96-120.
- Karabağ-Köse, E., & Güçlü, N. (2017). Okul müdürlerinin liderlik stilleri, okullarda karara katılım ve örgütsel öğrenme arasındaki ilişkiler. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 209-224.
- Kazak, E., & Yaylalı, E. (2023). Okul müdürlerinin okul iklimine etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 802-818.
- Malchiodi, C. A. (2005). *Expressive therapies: history, theory, and practice*. In Malchiodi (Ed.), *Expressive Therapies*, pp.1-15.
- Özdemir, T. Y., Kartal, S. E., & Yirci, R. (2014). Okul müdürlerinin öğretmenleri motive etme yaklaşımları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(2), 190-215.

- Özgenel, M., & Nair, A. (2020). Okul müdürlerinin liderlik stillerini yordayan bir faktör: politik beceriler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 56, 182-205.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Sürücü, A., & Ünal, A. (2018). Öğrenci motivasyonunu artıran ve azaltan öğretmen davranışlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 253-295. <https://doi.org/10.26466/opus.404122>
- Şeyihoğlu, A., & Gençer, G. (2011). Hayat bilgisi öğretiminde metafor tekniğinin kullanımı. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(3), 83-100.
- Şişman, M., & Taşdemir, İ. (2008). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Pegem.
- Teoman, A. (2003). Eğretileme: Beşinci Töz. *Kitaplık*, 65, 55-58.
- Tofur, S., & Yıldırım, R. (2021). Okul müdürlerinin okul yönetim süreçleriyle ilgili görüşlerinin incelenmesi (Demirci ilçesi örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 961-987. <https://doi.org/10.17755/esosder.823787>
- Toklu, G. G. (2008). *İlköğretim 4. - 5. sınıf öğrencilerinin kendi çizimlerinden fen dersi öğretimine yönelik algılarıyla yapılandırmacı öğrenme ortamı anlayışları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Türkmen, F. (2008). Mukayeseli edebiyat ve mukayeseli folklor çalışmaları üzerine görüşler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 8(2), 111-116.
- Ünal, U. (2003). İdari ve sosyal alanlarda Nizam-ı Cedid çabaları. *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 14(14), 273-289.
- Ünsal, S., & Görücü, Y. D. (2023). Öğretmen motivasyonunu etkileyen öğrenci, veli ve yönetici davranışları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(2), 148-170.
- Yalçın, M., & Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.
- Yalçın, M., & Erginer, A. (2014). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul müdürü algılarına ilişkin yaptıkları çizimler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(171), 270-285.
- Yavuzer, H. (1997). *Resimleriyle çocuk: Resimleriyle çocuğu tanıma*. Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, N., & Uğur, M. (2011). Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 409-426.